

Любовне життя

Оксана Луцишина, дослідниця творчості Бруно Шульца та Вальтера Беняміна, авторка кількох книг віршів та збірок малої прози, у своєму другому романі розповідає пронизливу історію про любов і вигнання. Йора зустрічає Себастьяна – і саме з цієї зустрічі починається її інше, справжнє життя. Ключем до роману «Любовне життя» є, зокрема, колода карт Таро, але водночас це реалістична сюжетна «емігрантська» проза з виразно окресленою соціальною проблематикою. Ця іронічна і ніжна, інтелектуальна і романтична, майже невигадана і абсолютно фантастична історія з флером м'якого гумору і немилосердного сарказму гарантовано подарує вам радість, задоволення від читання і навіть трохи катарсису.

Оксана Луцишина

ЛЮБОВНЕ ЖИТТЯ

*Derrière vivre de peu, il y a vivre de rien. Ce sont deux chambres;
la première est obscure, la seconde est noire.*

Victor Hugo, «Les Misérables»

*За вмінням жити з малого приходить уміння жити нічим. Це як
дві кімнати — у першій темно, у другій непроглядний морок.*

Віктор Гюго, «Знедолені»

*A ci, którzy w łóżkach swych pochwycili sen, już go nie puszczają
i walczą z nim jak z aniołem, który się wyrywa, aż go zmożą
i przyduszą do pościeli [...].*

Bruno Schulz, «Edzio»

*A ті, які у своїх ліжках запопали сон, уже не відпускають його,
поборюючи, мов ангела, який виривається, поки не переможуть
його і не притиснуть до постелі ^[1] [...].*

Бруно Шульц, «Едзьо»

Чоловік, від якого Йора не могла відірвати погляду, був убраний на позір недбало: сіра, пропалена на грудях футболка з вицвілим написом на гінді, звичайні шорти, браслет із плодкових кісточок на худому зап'ясті, але обличчя його сяяло, як у святих на іконах. Ціла голова його сяяла, особливо коли він нахилився над водою, придивляючись чи то до якогось птаха, чи то до густолистих кущів на іншому березі річки, — і потрапляв просто у центр сонячного конуса. Можна було подумати, що це тремтячим контуром світиться німб його волосся, як дротики жару. Коли ж він повернувся так, що Йора могла його краще роздивитися, її вразила глибинна прозорість цього обличчя. Риси були гарні, але риси не мали значення. Головне таїлося десь поза ними. Здавалося, цей чоловік знав щось таке, чого не знали інші.

Був доволі спекотний день, хоча сонце вже не пражило так, як у розпал літнього сезону. У цих широтах яскрава зелень ріділа і жовтішала тільки взимку, на кілька коротких місяців бездощів'я, — і зараз, у вересні, ще стояла суцільною стіною, не пропускаючи всередину своїх нетрів ні сонця, ні самого повітря, і досі задушливого. Ріка тут дивувала чистотою, нетиповою для тропічних водойм, здебільшого каламутних. Видно було навіть каміння на дні та риб, які вилися довкола. Йора, зрозумівши, що чоловік із сьайливим лицем помітив її і стежить за нею поглядом, відвернулася від нього й обережно спустилася дерев'яними, де-не-де підгнилими сходами до води, яка гостро пахла тванню. Рівнинна ріка пливла повільно і широко. Це місце полюбляли птахи; от і зараз берегом походжала

невелика біла чапля. Йора хотіла було рушити за нею вздовж берега, подивитися, як та шукатиме потраву, і відволіктися цим заспокійливим видовищем, коли її зупинив тихий голос. Той, за ким вона допіру спостерігала, — по-юнацькому стрункий, незважаючи на вік, — стояв нагорі, не ступаючи на вологі сходи.

— Не йдіть за нею, — без усмішки сказав він. — Ви її злякаєте.

Запах твані ударив Йорі у голову. Подивилася на чоловіка знизу вгору і нічого не відповіла. Високий, він мав тіло колишнього танцюриста: не налите опуклими мускулами напоказ, як у тих, хто ходить у гімнастичний зал, а пропорційне і повне тої стриманої грації, що її за кілька тижнів не здобудеш, ба, і за кілька місяців. Навіть зараз, коли він, швидше за все, вже не танцював, ця грація жила у ньому, як живе дух справжнього шовку навіть у зношеній речі. Він був таки дуже гарний. Гарні були навіть його ступні, перевиті потертими ремінцями шкіряних сандалій.

— Чуєте? — повторив він. — Не заважайте їй.

Напевно, він знав, що каже, і не дарма говорив так тихо, що звук його голосу тільки увиразнював довколишні звуки — плин ріки, зойки птахів і шелестіння трави.

— Ходіть сюди, — продовжив чоловік — і простягнув руку з браслетом довкола зап'ястка, руку, що її вона все одно не могла би взяти, бо стояла від нього задалеко. — Ходіть, ну ж бо, ви розлякаєте птахів, а вони мусять сьогодні пообідати. Краще дивитися здалеку або купити бінокль.

Він і далі вивищувався над нею; довкола його руки палахтіла сонячна аура. Йора, мов зачарована, повільно пішла на світло, піднялася вгору по сходах, і чоловік узяв її руку в свою.

— Мене звати Себастьян, — промовив він.

— Йора, — сказала вона. Рука її пекла. — Дуже приємно.

— Я вас раніше не бачив. Я щодня сюди приходжу. Ви тут ніколи раніше не бували?

— Буваю, — відповіла Йора, — але нечасто.

— Зрештою, я сам тут недавно. Переїхав у це місто в липні.

— А де ви жили до того?

— О, — посміхнувся Себастьян. — В Європі. Потім — у Міннеаполісі. Трохи — у Сан-Франциско.

Він так і не сказав їй, звідки саме він сюди приїхав, але не випадало доскіпуватися.

— Не хочете сісти? — запропонував він, і вони присіли на лавицю в тіні, недалеко від берега. Звідси було видно річку і компанію у павільйоні на тому березі; якась родина святкувала іменини. Жінки розкладали на столах їжу, чоловіки ладнали дітям вудочки.

— Божественно, — зітхнув Себастьян, уможуючись. — Природа лікує тіло і душу.

Йора боялася подивитися йому в обличчя, бо воно її сліпило.

— А ви, мабуть, вчителька йоги? — раптом ні сіло ні впало запитав він. Йора нервово засміялася:

— Та ні, чому ви так подумали?

— Тому що ви — у чудовій формі. Ви схожа на балерину. Коротка зачіска вам дуже личить, із вашим типом обличчя.

Він дивився на неї пильно, невідривно. Усмішка давно зійшла з його губ. Йора подякувала і відчула, що червоніє.

— А ви хто? — запитала вона.

— Я актор у відставці, — відрекомендувався він.

— А де ви грали?

— Я грав у кількох дуже відомих фільмах, — серйозно сказав він, не змигнувши оком, тим самим даючи зрозуміти, що іронія недоречна.

— А в яких? — поцікавилася Йора.

— Ви їх, напевно, не бачили, — так само серйозно відповів він.

— Ну, а все-таки? Ви ж можете їх назвати? Я їх пошукаю в бібліотеці або на сайтах.

— Ви їх там не знайдете. Це були доволі рідкісні проекти. Деякі з них — не американські. Існує ж ціла лінія андерграундного європейського кіно. Стефанія Касіні, Джо Далессандро — не чули?

— Ні, — відказала вона. — Але ви все одно скажіть мені назви, я хочу подивитися ваші фільми.

— Подивитися мої фільми? — перепитав він зі здивуванням, яке до цього питання радше не личило. — Навіщо? От послушайте, — він неприродно розсміявся, але це була добре опанована, красива неприродність, що її викладають, напевно, у театральних школах, до яких Йора ніколи не ходила, — і його лице, досі таке піднесене, змінило вираз і стало як одне з тих, котрі прикрашають собою глянцеві журнали: фальшиво, широко, але по-своєму гарно усміхнене, принаймні для поціновувачів певного типу краси. — Знаєте, що в таких випадках каже Удо Кієр? Удо Кієр, актор... ми з ним... але це не має ніякого значення. Так от, Удо Кієр каже — як це сумно, знову дивитися на себе молодого, от побачу зараз знову, який я, к бісу, був колись гарний, так і завию з горя.

— Але ви... — почала було Йора — і замовкла. Бо запевнити його, що він і досі дуже гарний, було би, може, й доречно, навіть і після такої історії; але не після сміху, який цій історії передував. І вона промовчала.

— Знаєте, — проговорив він, — я вам ось що скажу: ми можемо подивитися мої фільми у мене, якщо ви захочете. Я вас радо запрошу до себе додому. Я живу тут неподалік.

— Дякую... я... — пробурмотіла заскочена Йора. — Може, це зайве, я ж розумію, що приводить до себе додому незнайомих...

— Ну що ви, — чарівно посміхнувся він — і помінявся ще раз, цього разу перетворившись із гламурної бестії на доброго старшого товариша, майже батька, — мене ж ніхто за язик не тягне. І якщо я вас запрошую, то, значить, я сам цього хочу. Ви мусите мені вірити. Я не маю жодних сентиментів до більшості людей, і я можу собі дозволити вибирати, з ким буду проводити час, а з ким — ні. Ось із вами я проведу його залюбки.

— Тоді дякую, — промовила Йора, — я прийду.

— Я тільки хотів вас попередити — у мене кілька котів, тому скажіть мені відразу, чи є у вас алергія на шерсть, я можу їх замкнути у кабінеті на час вашого візиту.

— Ні, у мене немає ніякої алергії, — відповіла вона.

— Гарзд, — підвівся він. — Тоді скажіть мені ваш номер, — і витягнув телефон.

— Але я не знаю, коли я зможу прийти, — сказала вона, приголомшена його гіпнотичним темпом.

— О, — змахнув він рукою, — що ви, це не біда. Я все прекрасно розумію. Я теж цими днями досить зайнятий. Коли випаде — тоді й зустрінемось! Ніхто нікуди не поспішає.

Він усе ж записав її номер, тоді поклав телефон назад у кишеню, простягнув їй руку на прощання — і вже було намірився йти, коли зупинився і спитав, ніби між іншим:

— До речі, ви не вегетаріанка?

— Ні, — машинально сказала вона, навіть не встигнувши осмислити його питання.

^[1] Переклав Юрій Андрухович.

— Я познайомилася з одним чоловіком, — сказала вона Інзі, повернувшись додому, в їхню тісну студію з великим матрацом посередині, на якому вони спали удвох. На більшу квартиру в них не було грошей, як і на ліжка. Місто за останні кілька років перетворилося на майже мегаполіс — як усі мегаполіси, дорогий, — і вони були раді заховатися бодай у цьому, досить дешевому, притулку. Інга ще вчилася, а Йора — після того, як кілька місяців тому втратила постійну роботу, — перебивалася не надто надійними заробітками.

— О, і що за звір? — запитала Інга, відриваючись від своїх підручників. Вона сиділа на матраці, як завжди, спиною до стіни, підклавши кілька подушок, і читала, креслячи у книзі олівцем на полях.

— Не знаю, — сказала Йора, сідаючи на матрац поруч з Інгою. Голова у неї крутилася.

— Як це ти не знаєш? Хто він?

— Не знаю, — знову повторила Йора, як автомат, уже шкодуючи, що розповіла про нього взагалі.

— Як його звати?

— Себастьян.

— Досить рідкісне ім'я, правда? — зауважила Інга.

— Не знаю.

— Він тобі сподобався?

— Не знаю.

— Чекай, — Інга відклала книжку і присунулася до подруги ближче. — Про що б тебе не спитати — на все одна відповідь. Як ви з ним познайомилися?

— Та ніяк, просто у парку.

— І що він?

— Запросив до себе додому.

— Яка у нього машина?

— Я не знаю, я не бачила.

Інга засміялася:

— Ти ж пам'ятаєш — плакати зручніше у беемве, ніж на велосипеді.

— Та він туди, здається, якраз на велосипеді й приїхав. Він там десь живе неподалік, — пробурмотіла Йора.

— А може, в нього взагалі машини нема, — стріпнула Інга руським волоссям. — Та ще й у парку знайомитися, теж мені... Спокусник із кущів! Не їдь до нього.

— Якщо й поїду, то просто розважитися.

— Ні, щось тут не те... Ти он яка неспокійна...

— Увімкни музику, — замість відповіді попросила Йора, й Інга ввімкнула. Йора встала і пішла у ванну, зачинилася там, відгородившись, як лише могла — дверима і музикою, — від світу, і довго сиділа на підлозі.

Себастьян подзвонив через три дні й дав їй свою адресу. Йора хотіла сказати йому, що зайнята, але не змогла. Сіла в автівку і приїхала, куди він сказав.

— Заходь, — запросив він, відкриваючи двері; на килимкові перед дверима був напис: «Забирайтеся». Зазвичай писали: «Ласкаво просимо».

Йора посміхнулася:

— Ну й напис...

— Це для інших людей; це не для тебе, — дуже серйозно відповів він, і вона зайшла.

— Ось, прошу. Це — вітальня, — обвів він кімнату широким жестом.

Диван був чорний, шкіряний, але антикварний, відтак — скромно-вишуканий. Килим Себастьян доправив із самого Ірану, переплативши за контрабанду. Обідній стіл був із доброго старого дерева, як, зрештою, і підлога. Йора зайшла у кухню — не те щоб брудну, а чинну, живу: посуд у раковині, чашка з чорними залишками міцного чаю, нарізна дошка чи то з сиром, чи то з соєвою масою, спеції, не прибрані у шафку, банки з-під котячих консервів. Тут було життя, його життя, і серце її защеміло; Йора відчула себе чужою. Вона вийшла з кухні, як сновидка.

— Ходи сюди, — тихо покликав Себастьян, довкола його тіла, здавалося, саме повітря горіло рівним вогнем, — тут у мене ще спальня є — можеш зазирнути, я не проти.

І вона зазирнула. Ліжко було накрите вишитим покривалом, напевно, теж якимось ексклюзивом із однієї з країн, якими він подорожував; на стінах висіла графіка — переважно голі жінки. «Цікаво, скільки їх побувало у цьому ліжку, і скільки ще буде, коли я зникну», — чомусь подумала Йора. Вона ходила його домом, як музеєм, тільки це був дивний музей, бо напоказ він виставляв не минуле, а майбутнє: часи, які колись неминуче настануть. Наче хтось чи то милосердний, чи то зловмисний на кілька митей увімкнув очі сліпому мандрівникові: бачиш, ось дорога, якою ти будеш повертатися.

У вітальні Себастьян сказав Йорі:

— Я обіцяв тобі ресторанчик.

— Ресторанчик?

Їй здавалося, що нічого він їй не обіцяв — або що обіцяв щось зовсім інше.

— Ходімо.

Він стояв дуже близько і дивився на Йору впритул, своїм звичаєм, але не торкався її. Йора стояла перед ним, мов зачарована. Нарешті він рушив до вхідних дверей, відкрив їх для неї, і вони пішли.

Він жив у найстарішій частині міста, зовсім не схожий на інші. Тут не було ані сліду показної респектабельності та попереднього планування — неприборкані вулиці розлазилися в усі боки, як змії, а будинки стояли у затінку старих дерев, з яких клаптями звисав не надто ошатний іспанський мох. Ближче до води починалися туристичні квартали, але туристів тут було небагато, і їздили вони сюди не за блиском і розвагами, а за спокоєм. Усе було недосконале, живе, спонтанне. На головній вуличці — у крамницях, щільно притулених одна до одної, — продавали різноманітний милий непотріб — як-от статуетки грецьких богів та індійського бога Ганеші, а між ними лежали новітні цяцьки з Японії.

Вуличка впиралася у внутрішню затоку, де море билось об береги, роз'їдаючи ґрунт. Далі не було куди йти. Пахло сирою рибою і пташиним послідом, бо до причалу зліталися виголоднілі пелікани, яких підгодовували охочі; над водою перегукувалися рибалки. Велике море лежало по той бік цього малого Півострова, що відбрунькувався від тіла Півострова великого.

— Дивись, — показав Себастьян праворуч. — Ось цей ресторанчик над водою. У них чудові креветки. Запам'ятай: креветки ніколи не варто замовляти смаженими, це безнадійно псує смак. Їх найкраще просто зварити на парі.

Йора подивилася на терасу над водою. Затокою пропливали човни, нечутні, мов привиди. Вітер здував зі столиків серветки. Вона чомусь завагалася. Але Себастьян ніжним і владним жестом узяв її за руку, пішов перший — і повів її за собою.

— Я так і знав, що ти будеш цього разу в сукні, — сказав він, коли вони сіли за столик, — тому я намагався вбратися тобі до пари.

На ньому були шорти, але не спортивні, а радше парадно-вихідні (тут, на теплому Півострові, й таке водилося), і літня сорочка у блідо-блакитні ключики.

— Взагалі у мене ще дуже мало тут знайомих. Ось днями я заприятелював із власником магазину велосипедів, його звати Хуан. Я купив у нього один велосипед, але подумую купити і другий — для моїх гостей, щоби можна було під'їхати до моря, у парк, щось таке. Ти любиш кататися на велосипеді? — Тут підійшла офіціантка. — Дозволь, я замовлю щось для нас обох? Я вже трохи знаю це місце.

Він замовив креветки, а до них — спеціальні хлібці.

Над затокою скрикували чайки, час від часу пропливав моторний човен, здіймаючи хвилі. Себастьян щось говорив, але слів його Йора майже не чула — дивилася на його обличчя, сповнене таємниць і обіцянок. Себастьянові очі на блідому лиці горіли.

Коли вона приїхала додому, Інга, звичайно, спала. Ключ у замку трохи заїдав, і Йора, відчиняючи двері, наробила шуму, аж відчинилися сусідські двері, але сусід, вочевидь, вирішив, що загрози немає — й одразу ж двері захряснув. Йора зайшла у студію, роздяглася і лягла.

— Йор, це ти? — запитала сонним голосом Інга, яку розбудили маніпуляції з дверима.

— Ну а хто ж?

— Ну, не знаю, може, сусіди.

Йора не стрималася і пирхнула. Вони весь час отак удвох реготали.

— Ти з ним переспала?

Йора замовкла.

— Тільки не кажи «не знаю»!

Інга так заразливо засміялася у темряві, що Йора засміялася і собі:

— Єнотик мій, — а тоді погладила Інгу по голові.

Такі вони мали прізвиська: Йора називала Інгу «єнотиком», а Інга Йору — «мамою», тому що Йора була на кілька років за неї старша.

— Карлос дзвонив? — запитала Йора.

— Аякже.

Карлос та Інга зустрічалися вже з півроку. Він грав за місцеву — доволі престижну — команду з американського футболу. Карлосові нещодавно виповнилося двадцять п'ять — супроти Інжиних двадцяти дев'яти і мрій про родину.

Кілька разів Карлос забігав у їхню студію, але переважно Інга їздила до нього, тому Йора знала хлопця не надто добре. Він був чорнявий, кубинської крові, але говорив без акценту, бо виріс у Штатах. Йорі він здався сором'язливим; принаймні вираз обличчя у нього був, коли він знайомився з нею, розгублений. Він мав дуже білу шкіру, не зовсім чисту, і від того здавався ще молодшим. Зовсім як школяр. Одного разу, ще на самому початку, коли Інга вийшла з дому на побачення, Йора, чомусь не в змозі стриматися, теж сіла в автівку — і поїхала за подругою назирці. Що нею рухало — цікавість? Заздрість? Бажання оборонити Інгу?

У даунтауні Йора довго шукала паркінг, не бажаючи потрапити Інзі на очі, а тоді рушила до фонтанів над річкою, властиво —

до місця, де Інга й Карлос умовилися зустрітися. Було близько восьмої вечора, сонце потихеньку сідало, але повітря і досі було липке та вологе. Довкола фонтанів стояли, немов вартові, високі, завезені сюди з Карибів пальми, оточені скляними квадратами вже увімкненого підґрунтового освітлення. Інга чекала біля одного з фонтанів; у воді відбивалися вогнисті хмарочоси. Карлос підійшов ззаду і обійняв її; вона не чула його кроків; фонтан гримів, шуміли автівки, даунтаун жив своїм, уже майже нічним життям. Інга повернулася до Карлоса, і Йора побачила їхні обличчя — теж підсвічені, як і все у цьому місті, повні ніжності, прекрасні, як при сповільненій зйомці. Інга провела долонею по чорному волоссі Карлоса — і він упіймав її пальці губами. Йора зітхнула, як зітхає людина, на складне запитання якої нарешті відповіли, і поїхала додому.

— То ти переспала чи ні? — повторила Інга.

— Та я і справді не знаю, — сказала Йора, і вони знову зареготали — до знемоги.

— Ну, тепер ти точно мушиш мені все в деталях... — не вгавала Інга.

— А ти що, колонку порад відкриєш — як переспати з чоловіком, не переспавши з ним?

— Так, а що ти думаєш?! Може, я ще грошей нам зароблю...

— Ага, щоби ми купили нарешті хоч одне ліжко — і використовували його за призначенням.

— Яким?

— Ну яким, чоловіків водити, — пояснила Йора, намагаючись говорити серйозно.

— Тоді з них краще гроші лупити, нащо нам та колонка порад.

— Ага, а за проституцію заарештують...

— Не заарештують, ти забула: ми ж будемо спати з ними так, що не доведеш — спали чи ні.

— У нас буде бордельчик «У єнотика».

— Краще «У мами».

— О, туди точно будуть ходити! — веселилася Йора.

— Ага, якраз сам Фройд і буде ходити...

— ...

— Добре, — за якийсь час сказала Інга, — давай спати, завтра розкажеш.

І вони заснули. Різко, без переходу, відразу ж після приступу сміху — таке з ними траплялося.

— ...Ти дуже гарний, — сказала Йора Себастьянові, коли вони лежали на його іранському килимі посеред вітальні.

— Це у мене вираз обличчя такий. Один добрий пастор колись сказав мені, що в мене лице ангела.

— Пастори дійсно вірять в ангелів?

— Цей вірив. Але насправді у мене обличчя моделі — таке, на якому можна намалювати що завгодно.

— І ти малюєш?

— Акторський вишкіл у таких справах — не завада.

Йора задихалася. Він ліг їй головою на груди, втиснувся у неї, застогнав:

— Страшно люблю, коли мене так пестять... якраз так, волосся...

Вона розщібнула на ньому сорочку. У нього було неймовірне тіло і дуже чиста шкіра.

— Скільки тобі років?

— Я всім брешу, що рівно сорок, — сказав він.

— А насправді?

— А насправді це вже бозна-коли було, сорок. З десяток літ. Я перестав рахувати. Навіщо?

Вона поцілувала його у плече.

— Ходи, — сказав Себастьян; встав і поміг підвестися їй, і вони пішли у спальню.

Він поклав її навznak і почав цілувати, притримуючи за руки, — так, аби вона не могла його пестити. Тоді відпустив. Вона тяглася за ним, а він віддалявся, нависаючи над нею. Час від часу нахилився і цілував її в шию.

— Руки вздовж тіла... Доторкатися до тебе можу тільки я — ти до мене ні, — прошепотів він.

У госпісах, читала вона, знають про тотальний біль, який відчуває смертельно хвора людина, — біль одночасно і фізичний, і душевний, коли болить усе, всі видимі й невидимі тіла і сама душа, охоплена страхом смерті, наче метелик — полум'ям. Невловний Себастьян нахилився до неї, але потім знову залишав її — на секунду, на сто років. «Це небезпечно, це віддалення і зближення, цим можна убити», — пронизала тоді Йору думка, ввійшовши у неї, як голка входить у вену...

— Прошу тебе, — благала Йора Себастьяна, — ти мене мучиш, я більше не можу, — і раптом зрозуміла, що може, що балансує на самісінькому вістрі, що саме буття її — і буття взагалі — від цього вістря віднині невіддільне, як невіддільний світ від краси Себастьяна, — і закричала.

Пізніше вони знову розмовляли, цього разу в темряві; обличчя Себастьянового вона не бачила, тільки чула його голос. Власне що голос, а не слова. Потім він пригорнув її до себе, і вона заснула. Їй снилося, що Себастьян показує їй настільну гру, начебто футбол:

— Дивись, ось моя команда, — каже він, шикуючи на простому шматку зеленого картону, без усяких позначень і розміток, пластмасові фігурки солдатиків, індійців, суперменів і чудовиськ, що їх зазвичай колекціонують дітлахи.

— Вони ж усі різні, — здивовано проказала Йора.

— А навіщо їм бути однаковими?

— Чекай, а де ж друга команда?

— Яка друга?

— Та, проти якої вони грають.

— А ти добре придивись, — мружився Себастьян.

— На що ж тут дивитися? — на шматку картону розкинулася тривожна пустота. — Нічого немає.

— От власне, — сказав він і посміхнувся. — Я їх позабирав з поля.

— Але ж вони все одно десь є, — заперечила вві сні Йора — і прокинулася в його ліжку.

Серце її голосно билось, майже вискакуючи з грудей. Електронний годинник показував третю ранку. Йора вислизнула з постелі, боячись, що зараз, не дай Боже, доторкнеться до Себастьянового голого тіла, вдихне його запах — і вже не зможе піти, буде цілувати його волосся і плечі...

Вона підбрала у темряві свої речі та почала вдягатися.

— Ти куди? — запитав Себастьян. — А сніданок?

— Удома, — відповіла вона.

Він зітхнув, щось мугикаючи собі під ніс, піднявся, надяг шорти і провів її до авто.

— Це було чудово. Нам обов'язково треба зустрітися ще раз... І ще... — сказав він на прощання і поцілував її.

Ставало прохолодніше, сезон дощів закінчувався. Тепер Йора і Себастьян навіть гуляли по місту рідко. І майже не ходили у парк посидіти під зорями. Вікна Себастьянної вітальні виходили на невеличке озеро. За французькими розсувними дверима починалося щось на зразок веранди. Веранда ця була обгороджена суцільною, від підлоги до стелі, дрібною металевою сіткою, аби не докучали комахи. Себастьян поставив там два крісла і постелив килимок, на якому, казав, він щоранку медитує. Увечері Йора і Себастьян сиділи на веранді й дивилися на воду озера — майже кожного разу, коли вона приходила сюди, кілька разів на тиждень. Йора втискала у тіло Себастьяна, вмираючи від ніжності. Він мав опуклі, жорсткі ключиці, і навіть обійняти його не можна було, аби не вдаритися об них — іноді боляче. Було в цих ключицях щось майже відразливе, але від того ще жаданіше.

Озеро бовваніло зовсім близько від них, наче провал крізь земну кору, і над його поверхнею, здавалося, і вдень, і вночі вився туман. Крапав дощ, і мовби не наважуючись припустити на повну силу, набрякав чорнотою, цідився, як крізь марлеву перев'язку, зовсім близько від них, і в розверзлу глиб озера падали, падали чорні краплі, й губилися, як загусле намисто, у прибережних рослинах.

Сидячи спиною до Себастьяна, Йора не бачила його обличчя, яке її гіпнотизувало, а тому нарешті могла вслухатися в його слова. Розмови із Себастьяном були незвичні; як тільки Йора думала, що вловила його думку, що вони удвох нарешті втрапили у той

щасливий унісон співрозмовників, цікавих одне одному, як він різко міняв — навіть не тему, а тон, — і вона почувалася розгубленою, але від того ще більше заінтригованою.

— Ми тут із тобою — як у джунглях. Це єдиний район у місті, де ще якимось можна жити, хоча теж трапляються різні приключки. Вчора дощ був такий, що залило дорогу, і, на мою радість, гігантські автівки, які так люблять тутешній середній клас, не могли як слід на вулиці розминутися, аби не провалитися у калюжу. Тут потрібна невелика машина, ось як у мене. Сусід переказував, тут минулого року сходи на веранду обвалилися під вагою родини, яка вирішила сфотографуватися з усіма кузенами на честь Різдва. Найлегший із кузенів важив фунтів десь так триста п'ятдесят. Усіх забрала швидка. Взагалі, Йоро, вибач. Я у тебе прошу пробачення за свою заблудлу націю. Тут стало неможливо жити.

— І чому ти не став політиком?

— Пхе! Тому що я митець, а як митець може стати політиком?

— А в нас стають.

— Стають, і що? Хіба ви добре живете?

— Ми — ні. А там, де ти мешкав, у Європі, — краще? — запитала вона.

— Добре там, де нас нема.

— На тому світі?

— Того світу нема.

— А раптом є?

— Це казочка для невротиків, які не вміють насолоджуватися життям. А оскільки невротиків переважна більшість, то казочку цю ми чуємо регулярно.

— Що ж робити?

— Любити мистецтво і вишукані речі, жити сьогоднішнім днем і тішитися з доброї їжі, доброго вина й гарних та мудрих співбесідниць, таких, як ти. Це тому, що ти з Європи. Європа — дуже особливе місце, люблю Європу. Я з американками навіть поговорити собі не маю про що. Я так і не зустрів серед них рідної душі... Самотній я тут зовсім, страшно самотній. Ти навіть не уявляєш, наскільки. До речі, я там сиру купив сьогодні у «Гоул Фудз», був розпродаж... Приходжу — а сири в півціни. Пощастило.

— А чому ти сюди повернувся?

— Ти краще спитай, чому я звідси поїхав.

— Чому?

— Тому що мусив. Моя родина не була до мене прихильною, я замолоду залишився без опори і підтримки, — став оповідати він спокійним, гарно поставленим голосом, немов із книжки читав. — Через їхнє відступництво я виріс у великій бідності, навіть у коледж не міг собі дозволити піти відразу. Я багато страждав. А скільки сил і часу пішло на те, аби довести їм, що я і без них прекрасно обійшовся! Тут усе брешуть про мрії та рівні можливості, бо якщо ти бідний, ніяких можливостей у тебе немає. А потім ще дружина та її адвокати...

— То ти був одружений? — спитала Йора.

— Не нагадуй мені більше про це... То був останній раз, коли я вирішив побудувати щось вартісне з жінкою з цієї дурнуватої країни.

А іншого разу він її спантеличив, перервавши свої роздуми вголос про політику і задавши їй несподіване запитання з арсеналу власне тих, які, здавалося, зневажав:

— У тебе є мрія?

— Мрія? — перепитала вона, зіщулюючись. Таких питань Йора не любила.

— На що ти сподіваєшся? Чого хочеш від життя? Ким хочеш стати? Може, бізнес свій відкрити хочеш? — не вгавав Себастьян.

Зрештою, він, може, і правильно про щось таке запитував (це тут вважалося ледве не ознакою доброго тону між близькими друзями), але Йора злякалася. Вона мовчала, а він і далі її під'юджував:

— Скажи мені, я хочу знати!

Та в Йорі раптом не знати звідки — певно, від страху, що він розгледить її страх, — зродився сливе дитячий бунт, і вона сказала, карбуючи кожне слово, ховаючись за ту саму юність, яка щойно так безславно її зрадила:

— Та в нас у Східній Європі сподівання невеликі — нас не вчать сподіватися.

— А все-таки... Ти ж мусиш до чогось прагнути і чогось сподіватися! Це ж добре — мати мрію. Бо як же інакше? Без мрії навіть грошей не заробиш.

— Гаразд, — сказала вона. — Я смерті легкої сподіваюся.

— Смерті! — скривився він. — Чого її сподіватися? Краще б ти відкрила свій бізнес.

— Відкрию і стану, як усі, — сказала Йора, і він засміявся й поцілував її в голову. А по тому надовго замовк — і тільки дивився, дивився на чорне озеро.

Потім вони зайшли у вітальню, і Себастьян заходився робити їм чай.

— Пий, — подав він їй горнятко. — Хочеш цукерок або сиру — бери он там.

Сам він знову вийшов на вже темну веранду, покурити. Йора спершу теж вийшла за ним, але він не дивився на неї; курив і думав про щось своє. Або згадував міста, в яких жив раніше, або людей,

з якими йому доводилося проводити час. Напевно, це були актори або режисери, за вже погаслими сценами театрів чи студій, увечері, тісним колом. Вона теж могла би когось згадати, когось дорогого і рідного, але це їй, здогадалася Йора, не допоможе. Нікого немає, їх тут тільки двоє, на Півострові, наче на малій, відрізаний від решти всесвіту планеті, на окраїні космосу. Вона прислухалася: десь далеко море здіймало хвилі, і над його огромом літав оглухлий святий дух. Йора глянула на Себастьяна. Густий дим вився над його головою. Йорі було видно його відкинуту руку з цигаркою — красиву артистичну руку. Він наче не сказав їй нічого образливого, але серце у неї боліло. У Йори майнула думка просто вийти з його дому — і піти назавжди, не прощаючись, не кажучи йому, що йде. Вийти, ніколи не повертатися. Але вона не змогла. Його рука, звішена із крісла на веранді, рука з чутливими пальцями, втримувала її і на відстані.

Увечері наступного дня, коли Йора повернулася додому, Інга відкоркувала пляшку вина, і вони з Йорою випили.

— Карлос скасував уже три побачення підряд. У нього відповідальний матч, — казала Інга, але було видно, що вона тривожиться.

Не було ніяких планів, ніяких розмов. Йорі вино вдарило у голову, запекло і розтеклося по жилах, і раптом їй стало весело. Якось, коли Йорі було п'ятнадцять, її збив мотоцикл, і вона потрапила в лікарню; їй зашивали рану на нозі, і перед операцією, яку робили під місцевим знеболенням, вкололи наркотик. Було дуже добре; вона все розуміла, жодна з її бід не перестала існувати, але існували вони окремо від неї. Так сталося і зараз.

— Ну, — мовила Інга, — скажи — у тебе що, ма? Як Себастьян? Ти весь час у нього пропадаєш.

— У нас усе добре, — майже виклично відповіла Йора.

— А з друзями своїми він тебе знайомив?

— Нащо мені його друзі! Га, єнотику?

Але Інга не сміялася:

— Ма, я серйозно.

— Я теж.

— А хто його родина?

— Не знаю.

— А звідки він сам?

— Нізвідки.

— Як це — нізвідки?

— Жив у Сан-Франциско. В Європі. У Міннеаполісі.

— А чому переїхав?

— Не знаю.

— А як його прізвище?

Йора назвала.

— Ти в Гуглі дивилася?

— Нічого не показує.

Інга мила посуд. Узяла їхні келихи, не помічаючи, що Йора ще не допила своє вино, підставила їх по черзі під струмінь теплої води. Інга рухалася, як сліпа, натикаючись на кути; Йора зрозуміла, що подруга от-от заплаче.

— Ти чого? — запитала вона. — Га, єнотику? Я тебе образила? Я щось сказала?

Інга заридала, схилившись на руки, вода й далі текла — повз келихи, повз неї:

— Ні, нічого. Зовсім нічого, це мине. Карлос зайнятий, дуже-дуже зайнятий, я маю весь час про це пам'ятати.

Йору раптом стала пригнічувати напівтемрява їхньої студії — вона встала і запалила всі лампи, плювати на рахунок за електрику. Інга закрутила воду і сіла за стійку, яка правила їм за стіл, на один із двох барних стільців.

Світло відбивалося у білому пластику, вишмульганому поколіннями в'язнів цієї квартири-камери. Чотири стіни, матрац, плита. Здавалося, нічого немає, ні міста поза ними, ні цілого світу, а є тільки їхні надії, тільки цей пластик і ці відблиски.

А Інга все повторювала:

— Він мене любить, я знаю, він не зможе без мене, де він іще знайде таку, як я? Ну, сама подумай — де? Я розумна, я гарна, зі мною є про що поговорити — де?

Через два дні Півострів несподівано випірнув із дощів, як виринає плавець ковтнути повітря, аби потім знов зануритися у воду. Коли Йора й Інга прокинулися вранці, сонце заливало студію: звечора вони не опустили жалюзі. Йора встала, зварила собі кави і поїхала, як було домовлено, до Себастьяна.

Він не відчинив, коли вона постукала у його двері, — натомість гукнув: «Заходь!» — і вона зайшла. Сонце заливало його вітальню так само, як і Йорину студію; Йора прикрила очі рукою — і лише тоді побачила Себастьяна. Він стояв до Йори спиною та вішав на стіну картину. Відступив на крок, помилувався своєю роботою, все ще спиною до Йори, задоволено гмикнув — і тільки тоді повернувся до Йори лицем.

— Сьогодні, — сказав він, — як бачиш — свято: картини мої приїхали.

— А де вони були досі? — запитала Йора.

— У подруги... однієї... Але вона мені їх нарешті вислала. Так само вислала й декотрі з моїх книг, я їх уже в офісі розставив по поличках. Гіп-гіп ура!

Він підійшов до Йори і стиснув її в обіймах:

— Бачиш, як усе добре складається. Приїхали мої картини, а тепер і ти прийшла. Життя прекрасне.

Якийсь час вони постояли так в обіймах. Потім він випустив Йору з обіймів і тільки ніжно торкався її спини, наче підштовхував — ну ж бо, подивися.

— Це абстракції: ця, ця і оця — їх мої друзі малювали, але імен тобі не називаю, бо ці люди не малюють на продаж, про них мало хто знає.

— А це — Тіціан!

— Ні, — посміхнувся він. — Це репродукція Тіціана. Я не такий багатий, аби дозволити собі Тіціана. А це Джеймс Ензор. Із нього мало роблять репродукцій, тим більше — із саме цих полотен. Це з його серії про скелети... Потім, під кінець життя, він більше так не малював. А для ранніх картин вбирав скелети в одяг, тримав їх у себе в майстерні... Але головне — ось ці... Це фрагменти з його «Спокус святого Антонія». Тільки спокуси у цього Антонія сучасні, а не середньовічні. Правда, цікаво?.. Однак усе це треба по-справжньому відсвяткувати, якщо вже не вином, бо ще рано, то бодай соком, — раптом вирішив він і пішов у кухню. — А вином відсвяткуємо ввечері, якщо захочеш, — і відразу ж виринув звідти, ніби мав уже все налите і приготоване. — Тримай! — він подав їй келих. — Скажи, — запитав він, заступаючи собою сонце, — ти віриш у долю? Віриш у те, що така зустріч, як наша, — невипадкова?

Ще до того, як вона спромоглася на відповідь, він закинув голову вгору і засміявся:

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ